

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Іванишина Юрія Ігоровича «Вплив занять екстремальними видами рухової активності на розвиток координаційних здібностей підлітків», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення»

1. Актуальність обраної теми

Проблема розвитку рухових якостей у школярів завжди була однією з ключових проблем шкільного фізичного виховання та методики фізичного виховання в цілому. Її вирішення багато у чому досягається за рахунок введення у програму сучасних видів рухової активності, які є популярними у дитячому та молодіжному середовищі. У сучасних умовах саме такими є екстремальні види рухової активності переважно гімнастичного спрямування (паркур, воркаут) або технічного спрямування (скейтбординг, катання на роликових ковзанах, BMX), окремі з яких одночасно є елементами офіційно визнаних в Україні видів спорту.

Літературні дані свідчать, що різні аспекти науково-методичного забезпечення використання сучасних видів рухової активності у фізичному вихованні школярів представлені у працях вітчизняних і закордонних науковців: впровадженню у фізкультурно-оздоровчу роботу сучасних інноваційних технологій присвятили роботи Н. В. Москаленко (2011) та О. В. Шиян (2003); вплив занять BMX-race спортом на координаційні якості юних спортсменів вивчали А. Г. Карпеев та А. А. Горський (2012); шляхи підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до викладання елементів паркуру та воркауту у школі розкрито Д. І. Балашовим (2018).

Вивчення даних спеціальної літератури і передового педагогічного досвіду дозволили автору виявити суперечності між великою популярністю екстремальних видів рухової активності серед школярів й недостатньою їх

інтегрованістю у процес фізичного виховання для розвитку координаційних здібностей підлітків. Такий стан речей свідчить, що окреслена Ю. І. Іванишином проблема є актуальною і потребує подальшого дослідження.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

Основні наукові положення, методичні підходи, висновки і рекомендації дисертації Ю. І. Іванишина достатньою мірою обґрунтовані, базуються на аналізі фундаментальних праць відомих вітчизняних і зарубіжних вчених. Автором логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають темі дисертації.

Варто відзначити системний підхід до вивчення дисертантом сучасного досвіду розвитку координаційних здібностей школярів у процесі фізичного виховання, що в результаті дало змогу глибше розкрити проблему дисертаційного дослідження. Разом із висновками і практичними рекомендаціями всі компоненти дослідження складають логічно побудовану і композиційно завершену структуру наукової роботи. Комплексне застосування методів дослідження (аналізу й узагальнення науково-методичної літератури, опитування, педагогічного спостереження, тестування рухових здібностей у цілому та координаційних зокрема, психодіагностичних методів, констатувального та формувального експерименту та інших) є адекватним і відповідає проблематиці дослідження та сучасним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення».

Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (304) та додатків, містить 13 таблиць та 35 рисунків. Її викладено на 242 сторінках.

У **вступі** автором обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано структурні компоненти дослідження (об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну, практичну значущість), охарактеризовано особистий внесок здобувача, відображено апробацію матеріалів дисертації на міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях.

У першому розділі **«Теоретичні засади дослідження проблеми розвитку координаційних здібностей дітей середнього шкільного віку засобами екстремальних видів рухової активності»** відображено результати аналізу літературних джерел щодо: прояву координаційних здібностей дітей, які займаються екстремальними видами рухової активності, змісту координаційної підготовки та оціночних критеріїв координаційної підготовленості школярів; розвитку психоемоційних і психомоторних якостей учнів підліткового віку; упровадження екстремальних видів рухової активності в процес фізичного виховання учнівської молоді.

У другому розділі дисертації **«Методи та організація дослідження»** представлені використані у роботі методи досліджень, обґрунтована доцільність їх застосування, описана організація та надана характеристика контингенту.

У третьому розділі **«Аналіз показників фізичної підготовленості, психоемоційного стану та психомоторних особливостей підлітків 13–14 років чоловічої статі»** автором представлено порівняльний аналіз рівнів розвитку фізичних якостей підлітків 13–14 років, які не займалися додатково організованою РА, та їхніх одноліток, які займалися ігровими видами спорту, та тих, які займалися екстремальними видами РА, який дозволив зробити висновки про вищу ефективність екстремальних видів РА в удосконаленні фізичних кондицій учнів підліткового віку.

Результати дослідження показали достовірно вищий рівень сформованості координаційних здібностей у представників екстремальних видів рухової активності порівняно з їх однолітками, які займалися ігровими видами спорту.

Крім того, матеріали розділу містять аналіз кореляційної структури координаційних здібностей, який показав, що інтегральний показник координаційних здібностей представлений провідними (здатність до узгодження рухів, диференціювання часових, просторово-часових параметрів рухів, здатність до збереження динамічної рівноваги) і фоновими (здатність до диференціювання просторових параметрів рухів) показниками, які впливають і обумовлюють координаційну підготовленість підлітків 13–14 років.

У четвертому розділі **«Обґрунтування комплексної програми розвитку координаційних здібностей підлітків 13–14 років чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності»** викладено комплексну програму розвитку координаційних здібностей учнів 13–14-річного віку чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності, яка передбачала оновлення змісту позаурочних занять з фізичної культури; складено навчально-тематичний план комплексної програми розвитку координаційних здібностей підлітків 13–14 років засобами скейтбордингу і роллерспорту.

У розділі подано модель упровадження комплексної програми розвитку координаційних здібностей школярів 13–14 років чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності у процесі позаурочних форм фізичного виховання. В основу моделі покладено структурно-функціональний, комплексний, системоутворюючий, валео-компетентнісний та особистісно-діяльнісний підходи, визначено чотири компоненти (цільовий, змістовий, процесуальний, результативний), етапи реалізації комплексної програми (інформаційно-мотивуючий, діяльнісний, самостійно-поведінковий), педагогічні умови, принципи, методи, адекватні засоби та форми організації занять, рівні розвитку координаційних здібностей учнів 13–14 років чоловічої статі (низький, нижче середнього, середній, вище середнього, високий).

Ефективність програми доведена достовірними позитивними змінами за такими показниками, як тривожність, соціальна бажаність і локус-контроль, характеристики механічної та логічної пам'яті, фізична підготовленість, а зокрема рівень розвитку координаційних здібностей.

У п'ятому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» проведено узагальнення експериментальних даних та теоретичного аналізу, сформовані основні результати дисертаційного дослідження, розкрита практична значущість проведеної роботи. В процесі дисертаційного дослідження були отримані три групи даних: результати, які підтверджують існуючі дані, доповнюють та є абсолютно новими.

3. Достовірність результатів досліджень та їх новизна

Наукові положення, основні результати і висновки дисертаційної роботи Ю. І. Іванишина відзначаються науковою новизною, достовірністю та обґрунтованістю. Мета дослідження була досягнута шляхом поетапного розв'язання її завдань, а статистичне опрацювання отриманих результатів підтверджено узагальнюючими таблицями.

До результатів, які отримані автором уперше, відносяться:

теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка комплексної програми розвитку координаційних здібностей підлітків 13–14 років чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності в умовах позаурочної роботи з фізичного виховання;

розробка моделі упровадження комплексної програми розвитку координаційних здібностей підлітків 13–14 років чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності як сукупності організаційно-педагогічних умов, яка забезпечила як розвиток координаційних здібностей (здатність до управління просторовими, часовими та просторово-часовими характеристиками, здатність до збереження рівноваги, здатність до координованості рухів), так і сприяла оновленню змісту дозвілля з опорою на мотиваційну сферу учнів.

Практична значущість проаналізованого нами дисертаційного дослідження полягає у впровадженні в практику позаурочних форм фізичного виховання комплексної програми розвитку координаційних здібностей підлітків

13–14 років чоловічої статі засобами екстремальних видів рухової активності, що забезпечило позитивну динаміку показників розвитку координаційних здібностей, психоемоційного стану та психомоторики учнів підліткового віку під час організації їх дозвілля.

Матеріал, представлений у роботі, має значення для вдосконалення процесу фізичного виховання школярів у позаурочний час. Результати дослідження упровадженні в практику загальноосвітніх шкіл м. Івано-Франківська (№2, 17, 23), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Івано-Франківського коледжу фізичного виховання Національного університету фізичного виховання і спорту України, Рівненського державного гуманітарного університету, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Впровадження підтверджено відповідними актами.

4. Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях і їх відповідність вимогам Міністерства освіти і науки України

Основні результати дисертаційного дослідження було опубліковано у 8 публікаціях, з яких 6 статей у фахових виданнях України (три з них включено до міжнародних наукометричних баз), 1 праця апробаційного характеру, 1 додатково відображає результати наукових досліджень.

Автореферат і публікації автора повністю відображають зміст дисертаційного дослідження, що надає підстави вважати роботу такою, що відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення».

Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертації немає. До неприципових і скоріше рекомендованих відноситься наступне:

1. Формулювання другого завдання роботи потребує редагування оскільки рівні психоемоційного стану та психомоторних особливостей підлітків 13–14 років не визначалися, а фіксувалися лише їх показники.
2. Подану у роботі структурно-функціональну модель впровадження комплексної програми розвитку координаційних здібностей школярів 13-14 років виходячи з її змісту було б більш доцільно назвати алгоритмом реалізації відповідної програми.
3. У розробленій структурно-функціональній моделі впровадження комплексної програми розвитку координаційних здібностей школярів серед форм організації занять вказано гігієнічну гімнастику, хоча не зрозуміло як елементи скейтбордингу або роликового спорту можуть у ній використовуватись.
4. Не зрозуміло який зміст автор вкладає у принцип модульності, який за його задумом, є основою побудови комплексної програми розвитку координаційних здібностей школярів 13-14 років.
5. У змісті інформаційно-мотиваційного етапу реалізації комплексної програми розвитку координаційних здібностей школярів дублюється інформація за темами 1.3. «Поняття «руховий режим дня», добова норма рухової активності учнів 13-14 років» та 4.3 «Оптимальний режим праці та відпочинку школяра-підлітка».
6. Хотілося б почути пояснення від автора за рахунок чого відбулося високодостовірне ($p < 0,001$) підвищення результатів у бігу зі зміною способу пересування, показників відчуття часу та здатності до збереження рівноваги за період експерименту.
7. У висновку № 5 роботи декларовано розробку критеріально-діагностичного інструментарію оцінки результатів впровадження розробленої програми розвитку координаційних здібностей, але у тексті роботи відсутній його опис.

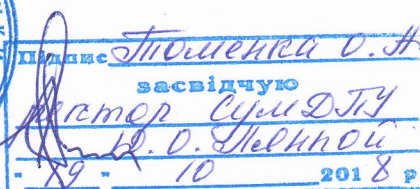
5. Загальний висновок

Дисертаційна робота Іванишина Юрія Ігоровича «Вплив занять екстремальними видами рухової активності на розвиток координаційних здібностей підлітків» є самостійною закінченою науково-дослідною роботою кваліфікаційного характеру, що відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. за № 656), а також профілю спеціалізованої вченої ради і паспорту спеціальності 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення», а дисертант заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту.

Офіційний опонент

завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

О. А. Томенко

Відгук отримано 23.10.2018 р.

А.С.М.